

Sedanje naloge strokovnih organizacij

Ni pametno, če prikrivamo resnico. To se maščuje. Razen tega bi to bilo protidemokratsko. Zakaj, o vsem moramo biti obveščeni vsi. Samo tako moremo ohraniti prepotrebno zvezo.

Mednarodni dogodki niso ostali brez posledic. Prizadeli so gospodarstvo. S tem tudi delavstvo v gospodarstvu. Vrsta novih težav se je pojavila.

Val druginje je izzval potrebo akcije za zvišanje plač. O potrebi menda ni spora. In delavci so imeli prav, ko so se pričeli bojevati za boljše plače.

Boj se deloma vrši izven strokovnih organizacij. Menili so nekateri, da novi položaj zahteva nove okvire boja. Naenkrat so zaupniki postali voditelji akcij. V nekaterih tvornicah, kjer ni bilo zaupnikov, so prihajali na čelo akcij ljudje, katerim so delavci trenutno zaupali.

Vse akcije izven onih strokovnih organizacij so bile končane brez uspeha. Delavci niso dobili ničesar. Po nekaj dneh so se vračali v delavnico na same obljube. V nekaterih primerih so se delavci vračali v delavnice tudi brez obljub.

Zakaj je tako?

Od razrednega nasprotnika ne moremo pričakovati, da podpre naše akcije. Vseh pomočkov se poslužuje, da se temuogne. V ta namen porabi vse možnosti. Potrebno je, da se ves razred moralno pridruži boju, če se želi imeti uspeh. Šele takrat so nasprotovanja razrednega neprijatelja zmanjšane do najmanjše mere.

Naša solidarnost dobi šele v boju svoj najpopolnejši izraz. Samo v njej se ustvarja v praksi spoznanje, da je boj delavcev ene tovarne obenem boj vseh delavcev, da je ena zmaga tudi splošna zmaga.

Tega ni bilo v teh akcijah. Sile razrednega neprijatelja so silno narasle. Znal je vse izkoristiti.

Neprijetno izkušnjo je napravil oni del proletarijata, ki je herojsko vršil te akcije. In to, to zbiranje izkušenj, je končano.

Ostaja druga pot.

V celi vrsti obratov so bili poravnani spori brez stavk. Toda tudi stavke so bile. Trajale so celo dolgo. Rudarji

v Klenovniku so se borili 57 dni. In so uspeli. Imamo še celo vrsto takih akcij in takih rezultatov.

Ta pot znači zmago razumevanja, da se morejo akcije delavcev razvijati in uspevati samo in edino, če jih vodijo organizacije. Do tega spoznanja prihajajo množice. Zato se vračajo na izhodno točko.

To je prvi sad spoznanja.

V nadaljevanju akcij se pojavljata dve skupini problemov. Ena se tiče socialopolitičnih ukrepov, druga se nanaša na organiziranje proletarske samopomoči.

Pogoj za uspeh je točna označba nalog. Strokovne organizacije ne morejo zanemarjati dnevne probleme. Zato se pač morajo ogniti vsemu, kar prinaša razdor, vsemu, kar slabi prodirajočo silo. Ta posel se opravlja s tem, če se strne celokupna aktivnost strokovnih organizacij v konkretnih nalogah. To ne pomeni, da te odstopajo od zgodovinskih nalog celega razreda. Situacija je obratna: delujoč za najbolj konkretna vprašanja v strokovnih organizaci-

jah, delamo obenem tudi za uresničenje zgodovinskih nalog celega razreda.

Neposredna akcija se mora potezati za giblivo mezde. Le na ta način si je mogoče zagotoviti primerno plačo. Samo na ta način se more osigurati ritem produkcije. Njegovo trajnost morejo delavci braniti le, če so z njim zadovoljni. Če se pa ta pretvarja v verige bede, lahko je poskrbeti, da se to popravi.

Razširjenje socialne zaščite se mora tudi izvesti. Imamo celo vrsto vprašanj, ki še niso rešena. Opozarjamo samo na nekatera. Nerešeno je še vprašanje zavarovanja za nezaposlenost. Problem penzijskega zavarovanja delavcev se sploh ne gane. Stanje v delavskem zavarovanju niti zdaleka ne ustreza željam najširših množic.

Druga skupina nalog je organiziranje proletarske samopomoči. Ni normalno, če se delavci bore in doprinašajo najtežje žrtve, da bi jutri lahko mišljeno zavrgli cel višek svoje plače, ves sad dolgotrajnih naporov.

Po »U. S.«

Naše starostno in nezgodno zavarovanje in njegove rezerve

Delavsko starostno in nezgodno zavarovanje je zgrajeno na predpostavki, da se bo pokrivala približno ena tretjina rent iz rednih prispevkov, okrog dve tretjini pa iz obrestnih donosov ogromnih rezerv, ki naj bi jih to zavarovanje zbiralo. Ocenjuje se, da bi morale doseči rezerve, zbrane v ta namen, v celi državi samo pri delavskem starostnem in nezgodnem zavarovanju tekom časa ogromno vsoto 5 milijard dinarjev. Tu pa Pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev in zavarovanje bratovskih skladnic še ni všteto. V Sloveniji se more računati, da bi narasli vsi imovinski skladi delavskega, rudarskega in nameščenskega zavarovanja v letih, ko bi dosegli svoj višek, ogromno vsoto nad milijardo dinarjev. Vsa zgradba našega socialnega zavarovanja je zgrajena na

predpostavki, da je mogoče nalagati take velike kapitale trajno varno in donosno. To pa tudi pri največji pažnji in normalnih razmerah ne bi bila lahka naloga. V izrednih razmerah pa postaja ta naloga silno težka.

Že zadnja svetovna vojna nam je pokazala, kako je s posojili v časih, ko pada stvarna vrednost denarja.

Tako so imeli zbranih slovenski rudarji samo v bratovskih skladnicah 10 milijonov predvojnih kron. Danes bi bile vredne te rezerve nad 100 milijonov din. Po razvrednotenju valute vsled vojne pa je bilo rešenih komaj par odstotkov od stvarne vrednosti te imovine. Posledica tega je bila, da rudarski staroupokojnenci niso mogli prejemati obljubljenih pokojnin. Njihov položaj je še danes težak. Bil bi pa še neprimerno težji, ako bi prejimali sa-

mo pokojnine iz prvotnih sredstev zavarovanja in ne tudi doklad iz povsem drugih sredstev, ki so se morala šele kasneje najti.

Naša dolžnost je, da obrnemo na vse to pažnjo ob drugi svetovni vojni.

Čeprav imamo srečo, da smo v državi, ki se ji je posrečilo ostati doslej izven vojne vihre, je povsem gotovo, da se gospodarskim posledicam te vojne ne bomo mogli povsem izogniti.

Draginja narašča tudi pri nas neprenehoma in bo verjetno prihodnje mesece še bolj.

Pri takem položaju je ena izmed najvažnejših dolžnosti tistih, ki jim je poverjena uprava imovine našega socialnega zavarovanja, bodisi pri Okrožnem uradu, bodisi pri Glavni bratovski skladnici ali Pokojninskem zavodu, da vložijo vse napore, ki so mogoči, v to, da se bodo nalagala kapitalna pokritja teh zavodov tako, da bodo naložena varno in po možnosti tako, da se tudi po svoji stvarni vrednosti ne bo manjšala.

Po posebnem zakonu je pri nas določeno, da se ima nalagati večji del te imovine v štirimilijardno državno posojilo.

To je zakon, s katerim je treba danes računati. Računati ne samo zato, ker je danes ta zakon tu, temveč tudi zato, ker mora nositi tudi socialno zavarovanje svoj del bremen, ki jih nalaga vsakomur naša razburkana doba.

Eno pa je mogoče in potrebno. S posebnim dodatkom v zakonu, ki odreja, da se ima nalagati večji del rezerv našega socialnega zavarovanja v državnih posojilih, naj se določi že danes način, kako naj se povrne tem posojilom stvarna vrednost, če bi jo in v kolikor bi jo izgubila vsled naraščanja draginje.

Ne bomo se spuščali v razmotrivanje, kako se da to doseči. Poti, ki bi to osiguravala, je več. Omenimo le eno misel. Najsigurnejši, najpriprostejši in najpravičnejši način bi bil v tem, da bi anuitete teh posojil ne bile stalne, temveč bi se odnašale obresti za ta posojila gotovemu številu povprečnih zavarovanih mezd, ki odgovarjajo po iznosu v času, ko je bilo posojilo dano, obrestim. V številu povprečnih zavarovanih mezd bi se moralo izračunati merilo za obrestno službo teh posojil. Danes bi se dalo vse lažje uzakoniti, kakor se dajo izvesti take revalorizacije kasneje.

Ni nam dana prilika in možnost da bi mogli podvzemat v upravah našega socialnega zavarovanja kake konkretne ukrepe v varstvo rezerv tega zavarovanja v tem, ali sličnih pravic.

Zato opozarjamo na tem mestu, da so taki ukrepi nujno potrebni. Morda

bi bilo treba započeti diskusijo še na širši osnovi. Dotakniti bi se morali še vprašanja, kako naj se nalaga pri nas preostali del teh rezerv. Bojimo se, da je to še vse manj razveseljivo poglavje.

Pred leti smo čitali priznanje, kako je zidal eden izmed naših velikih zavodov ogromno stavbo. Zidal jo je brez skrbnih, predhodno izdelanih rentabilnih računov, iz dneva v dan, po trenutnih razpoložljivih na sejah, čeprav je šlo za težke milijone.

Vemo, da se vodi pri nas naložbena in investicijska politika mnogokje bolj po potrebah posojilojemalec, kakor po potrebah institucije, ki posojila da-

je, bolj od slučaja da slučaja, kakor po premišljenem načrtu. Naša dolžnost je, da opozorimo, da bo nosilo tudi tako postopanje enkrat morda del krivde za to, če te institucije zavarovancem ne bi mogle dati tega, kar ti od njih pričakujejo.

Vrhovna načela, po katerih je treba voditi vsaj od sedaj naprej v očigled resnim časom, ki jih preživljamo, gospodarsko politiko vseh naših socialnih ustanov, mora biti:

Varnost, donosnost, izključitev vseh partizanskih in političnih ozirov!

Vsi propusti v teh pogledih bi bili težak greh proti ponesrečenim in onemoglim delavcem in nameščencem.

Kaj je videla in slišala jugoslov. delegacija v Rusiji

Po »Trgovskem listu« posnemamo nekaj odlomkov:

Direktor devizne direkcije dr. Rudolf Bičanić, ki je bil član naše trgovinske delegacije, ki je sklenila trgovinsko pogodbo s Sovjetsko Rusijo, je priredil v Zagrebu predavanje o svojih vtisih o Sovjetski Rusiji. Ponatiskujemo poročilo o njegovem predavanju, kakor so ga objavile zagrebške »Novosti« z dne 4. junija 1940. Zagrebški list poroča:

Velikanska prostranost in širina dežele

Prvi vtis, ko prestopite meje Sovjetske Rusije in pridete globlje v to veliko deželo je vtis velikosti, velikanske prostranosti, ki se pokaže na vsakem koraku. Ta dežela je 85-krat večja kot naša država ter 300krat večja kot banovina Hrvatska. 12krat toliko prebivalstva ima kot Jugoslavija. Vsako leto se rodi v Sovjetski Rusiji toliko otrok, kolikor ima Finska prebivalcev. Zato tudi pravijo v SSSR (Sojuz sovjetskih socialističnih republik), da ne mislijo na osvojitve Finske ko pa se pri njih »z lastno produkcijo« rodi vsako leto po ena nova Finska. Ta vtis ogromnosti, prostranosti, veličine vas stalno spremlja skozi vso Rusijo. Že na železnici vas preseneti širina tračnic in velikost vagonov (najmanjši tovorni imajo po 16 ton, srednji po 20, novi moderni pa do 50 ton). Če se dela železnica, se dela na tisoče kilometrov dolga... Ulice v Moskvi so silno široke, delajo pa se za desetletja naprej. In prekopi! Moskva je danes mesto, iz katerega morete danes odpluti v pet morij? Povsod veličina, prostranost!

»Očered«

Drugi vtis je, da ta dežela ni dežela nereda ali anarhije, da ni dežela zmešnjav, temveč dežela reda, organizacije, v kateri se vsak pojav anarhije in nereda zatre neusmiljeno in strogo. Deželi in napredku naroda ne smeta biti na poti ne posameznik ne desorganizacija. Z organizacijo je postala ta dežela stare ruske širine velika, krepka in lahka, da v celoti velja oni stari stavek o posamezniku v Rusiji, stavek, ki je šel skozi rusko literaturo in ki je strujen v besedi: »ničevno!« Posameznik je v tej organizaciji osamljen, »ničevno«, ki ča-

ka potrpežljivo in se ne razburja. Vsak se pokorava občinim interesom.

Takšne vrste red morete videti povsod. Zanimiv pojav je to. Na ulicah Moskve, na vsakem koraku morete videti ljudi, ki stoje v vrstah pred trgovinami in čakajo potrpežljivo, da kupijo blago, ki se prodaja v trgovini. (Dostikrat čakajo po dve uri in dalj in ko pridejo na vrsto, je blago že razprodano. In vendar ne godrnjajo.) Takšne vrste imenujejo Rusi »očered«, navadni ljudje pa tudi »hvošt« (rep). Takšne očeredi niso le pred trgovinami z živili, temveč tudi pred prodajalnici časopisov. Ruski ljudje čakajo in čitajo knjige. Kaj bi na primer bilo, če bi kdo skušal uvesti takšen red v Splitu! (Smeh.) Ta očered je značilen za psiho in mentaliteto teh ljudi.

Pred vojno ni bilo tako. Takrat je bilo pririvanje in udarjanje s komolci na vse strani. Danes tega ni več, ker danes je red.

Zakaj so takšni pojavi, je do neke mere razumljivo. Proizvodnja v tej deželi še ni tako velika, kakor je kupna moč ljudi in zato so očeredi. Vodilni ljudje v Sovjetski Rusiji to lojalno priznavajo, a si tudi prizadevajo, da te nedostatke odpravijo.

Tretja stvar, ki smo jo opazili v Sovjetski Rusiji je

kult dela.

Videli smo veliko željo za delom, za ustvarjanjem. Vse kaže, da se v Sovj. Rusiji ljudje ne zabavajo tako, kakor se ljudje pri nas radi zabavajo, da sede po gostinmah ter da bi tekmovali s »špricerji«, temveč ti ljudje uživajo in delu in tekmujejo med seboj ter so zadovoljni, kdo bo več storil. Tempo ni povsod tako močan in intenziven, kakor n. pr. v Ameriki ali na zahodu. Morda tudi avtomobili, katerih je zelo veliko, ne vozijo tako hitro kakor v Parizu ali Londonu, mislim pa, da vozijo vendarle malo hitreje kot v Zagrebu.

Ta kult dela se razvija in goji tudi po stremilju same vlade, ki ustvarja velika javna dela in zida velike stavbe, celo luksuzne. Značilno je za Rusijo ravno zidanje velikanskih objektov. Vsem je znana podzemna železnica v Moskvi, njih znameniti »metro«, ki je sezidana silno lepo, umetniško, more se reči razko-

šno (marmor, polplemeniti kamni iz Urala, vsaka postaja v drugem kamnu, razsvetljava razkošna), dočim so potniki v železnici oblečeni zelo skromno. Ta javna dela kulminirajo v zidavi palače sovjetov, za katero izdajajo mesečno po 10 milijonov rubljev in ki bo 416 metrov visoka, torej največja stavba na svetu. Velika dvorana v tej palači bo imela 20.000 sedežev. Po njenem odru bodo mogli defilirati tanki in celi eskadroni. V mali dvorani pa bo 6000 sedežev, da bi bila ta dvorana Delavskega doma (v kateri je predaval dr. Bičanič), samo foyer tej »mali« dvorani.

Dolg kanal gotov v 45 dneh

Mnogo se govori o načinu, po katerem se izvajajo velika javna dela v Sovjetski Rusiji. Nisem videl na lastne oči vsa ta velika dela, zapomnil pa sem si iz razgovora z ljudmi neki značilen primer: V južnih krajih SSSR so delali 270 km dolg prekop in ga napravili v 45 dneh. Pri delu tega prekopa je sodelovalo vse ljudstvo, vojska in oblasti. Tudi rezultat je bil velik. 140.000 ha zemlje je ta prekop usposobil za gojenje bombaža, poleg tega je pa dal še velike količine vode temu velikanskemu prostoru.

Kako žive navadni ljudje?

Pa to je za ljudi, ki se bavijo s politikom, nas pa bolj zanima, kako žive preprosti ljudje. Kakšen je njih način življenja? Ni treba misliti, da žive v SSSR vsi ljudje enako in da imajo vsi ljudje enake dohodke. To je sicer splošno mnenje pri nas. V resnici pa so velike razlike v dohodkih posameznikov in te razlike morejo biti prav velike. Čistilka v hotelu dobiva n. pr. 200 do 300 rubljev plače, ravnatelj tvornice more priti na 5 do 6 tisoč rubljev. Zlasti med umetniki so ljudje, ki dobe tudi po 20 do 30 tisoč rubljev mesečno. (V trgovinah ima prvi pomočnik, ki vodi državno prodajalnico, po 1500 do 1600 rubljev, drugi pomočnik 1100 do 1200 rubljev, tretji pa 600, hlapec po 250 do 500 rubljev.) Naravno je, da tako velike razlike v plačah ustvarjajo tudi velike razlike v načinu življenja ljudi. Če hočete primerjati vrednost denarja pri nas in v Rusiji — po uradnem tečaju se računa, da je rubelj približno enak 10 dinarjem, — poičniti moči pa moremo oceniti njegovo vrednost, da je en rubelj vreden poldrug do dva dinarja. Napačno pa bi bilo, če bi skušali primerjati življenjske razmere in življenjski preračun naš in njihov, ker so elementi tega življenja zelo različni.

Stanovanja so slaba

Pri nas potroši človek približno 30, morda tudi 40 in celo 50 odst. svojega zaslužka za stanovanje. V SSSR pomeni stanarina mnogo manjši izdatek. Stanovanje se plačuje z ozirom na dohodke posameznika ter z ozirom na kubaturo ter znaša stanarina 2 do 5, največ pa 10 odst. zaslužka. To je torej znaten prihranek. Pripomniti pa moram, da so stanovanja mnogo slabša kot pri nas. Tudi srednji in višji družbeni sloji stanujejo slabše kot pri nas. Stanovanja so vsa državna in jih dodeljuje v Moskvi moskovski sovjet. To je neke vrste stanovanjski urad. Stanovanja ne morete menjati, kakor bi se vam poljubilo. Da se stanuje

slabo, ni čudno, če se upošteva, da je imela Moskva leta 1926 nekaj nad 2 milijona prebivalcev, danes pa jih ima nad štiri. Zida v glavnem samo država. Zato tudi ni mogoče toliko sezidati, kakor bi bilo potrebno. Poleg tega pa se Rusi silno množijo. Zidajo se navadno takšna stanovanja, da imajo po tri ali štiri rodbine eno kukiinjo. Ne vem, kaj bi na to rekla naše gospodinje. Tamkajšnje so precej nezadovoljne, kakor mislim. Morete si misliti, kako to izgleda, kadar se znaidejo tri ali štiri gospodinje v eni kuhinji pri enem štedilniku in gleda ena druga v lonec, kaj da kuha. Zato je tam hišnih preprirov več kakor pri nas. Glede stanovanja pa so tudi nekatere izjeme od pravila. Posameznik si more za svojo rodbino sezidati hišo, more dobiti v ta namen celo državno posojilo, ne more pa oddajati v tej hiši ne sob ne stanovanj.

Težkoče z obleko

Tudi z obleko je mnogo težav v Rusiji. Sicer nisem videl raztrganih ljudi, vendar pa so ljudje oblečeni zelo skromno. Dame niso vedno tako okusne in nimajo toliko luksuza kot pri nas. Žene se oblačijo skromno in celo one, ki bi se mogle bolje obleči, ker nočejo vzbujati z oblekami pozornosti. Vendar pa se v zadnjem času opažajo neke razlike v oblačenju, v koketiranju, v diskretnem uporabljanju ruža, pri moških pa neki poseben šik, zlasti pri oficirjih.

Ko smo bili prvi dan v Moskvi, smo bili vsi presenečeni, da nosijo vsi moški čepice, celo ministri (narodni komisarji). Mi smo v klubskih na moskovskih ulicah izgledali čudno in ljudje so govorili: »No, vot Amerikanci!« Niso znali, da smo bili Balkanci. Prve dneve se nam je zdelo, da so vsi sovjetski državljani enako oblečeni in da v resnici ni buržuazije. Takšen je vtis, ki ga dobite na ulici. Imate vtis, kakor da ste prišli v delavsko predmestje velikega evropskega mesta. Ko pa se človek malo privadi na to okolico, opazi razne razlike med ljudmi. Vidi, da so nekateri oblečeni boljše, drugi pa slabše. Še mnogo bo treba delati, da se reši vprašanje zadostne preskrbe ljudi z obleko. Sicer se more obleka tudi kupiti, toda vedno je treba dolgo čakati, da je obleka gotova.

Rusi jedo veliko

Če je stanovanje slabo, če so obleke skromne, je pa hrana dobra. Dostikrat je celo zelo dobra. Ko je prišla naša delegacija, ki je dvajset let potovala do Moskve (plosk in smeh), so oni rekli: »Pa sedaj, ko so prišli, da jih pogostimo!« Odgovoril sem jim z zgodbo iz sv. pisma o devetdeset deveti ovci, ki jih pastir posebno ne ljubi, ki pa je sprejel izgubljeno z velikim veseljem. Pogostili so nas na poseben način, zelo lep in skora bi zboleli od prevelikega jela. Ko smo prišli med druge ljudi, smo videli, da Rusi sploh veliko jedo. Dejali so nam, da je razlog najbrže v tem, ker je ruska klima zelo ostra in da morajo ljudje dosti jesti, če se hočejo vzdržati. V Moskvi je bilo letošnje zimo 45 stopinj pod ničlo. Zelo zanimivo je, da vpliva zima tako zelo na življenje, da se mora način življenja drugače urediti. Sovjetski uradi začno uradovati ob 10. uri dopoldne in nehajo ob 4. uri popoldne. De-

la se torej šest ur na dan. V tvornicah, kjer telnika dela zahteva drugačen posel, se dela tudi nepretrgoma. V tvornicah orožja še mnogo več. Tempo dela bi se mogel po sodbi mnogih ljudi pospešiti in intenzivirati, ne da bi se ljudje iztrošili. Šest ur dela ni toliko, da človek ne bi mogel prenesti tudi intenzivnega dela.

Ceneni in dragi predmeti

Zelo zanimivo je ugotoviti, da so nekateri predmeti v Rusiji silno ceneni. N. pr. zdravila. Ta se prodajajo skoraj po bogatih ceni, da se izdatek za zdravila ne more računati v gospodinjstvu kot nek občuten izdatek. Zato smo v trgovinski pogodbi s Sovjetsko Rusijo predvideli, da neke količine zdravil kupimo v Rusiji.

Tudi predmeti široke potrošnje so zelo poceni. Škatlica vžigalic velja, preračunano na naš denar, okoli 5 par. Naš finančni minister je bil posebno ganjen, ko je dobil v dar tako škatlico. Kilogram soli velja 16 do 20 par, črni kruh 84 par, srednji 1 rubelj, beli 1.70 rublja. Sladkor velja 5 rubljev, t. j. 8 do 10 din, petrolej 1.30 rublja, krompir poleti 0.50, pozimi 1.20 rublja.

Živalski proizvodi so dražji, cene pa so iste ko pri nas. Kilogram mesa velja 10 do 14, masti 25, surovega masla 25 rubljev, liter mleka 1.80 poleti in 2.50 rubljev pozimi. Navadni ženski čevlji so po 70, fini po 180 rubljev, ženske nogavice zelo slabe kakovosti po 5.60 rublja.

Elektrika je zopet zelo poceni. En kilovat velja 25 kopejk. Tudi telefon je v splošni uporabi in ni noben problem ter spada k vsakemu stanovanju. Ljudje tam izdajajo mnogo denarja in nimajo nobene potrebe za varčevanjem. Ne čutijo pomanjkanja, da bi morali varčevati. Ljudje so za primer starosti zavarovani. Kdor je nad 60 let star ima pravico do zavarovanja. Ne vem, če je to bolje ko Suzorovo zavarovanje. Poleg uradnega zavarovanja pa se more vsak zavarovati še zasebno za primer starosti ali smrti. Če vidi človek kako Rusi mnogo kupujejo, dobi vtis, kakor da je v Ameriki. Kupujejo to, kar potrebujejo in tudi to, česar nikakor ne potrebujejo. Zato so tudi »očeredi«.

Vtisi z ulice

Povedati vam hočem še nekaj značilnih pojavov, ki so mi padli v oči. Kako se vidi komunizem z ulice? Kako se v načinu življenja vidi, da je to drugačen družabni red? Prva stvar na ulicah, na katerih se giblje promet (da vozijo avtomobili, tramvaji, trolejbusi, avtobusi in tudi še kak izvošček) je, da na stotine in stotine ljudi kroži, da se vidijo veseli in resni ter žalostni obrazi. Na teh ulicah ni zasebnih trgovin. Niti ena trgovina nima osebne imena. Vse prodajalne so državne. Napisi so na primer naslednji: »Moskovska trgovina št. 258.« ali »Trgovina št. 429.« Kupuje se vse brez karte in plača z denarjem kakor pri nas, če je dovolj blaga na razpolago. So tudi brivnice, toda nimajo firme, temveč samo številko. Tudi mizarji nimajo svoje firme, temveč samo napis »mizar«. Je pa nekaj, kar je podobno razmeram v drugih državah.

To je kolhozni trg (kolhozni ring), ki ima v vsakem mestnem delu svojo tržnico, v kateri prodajajo kmetje iz okolice Moskve svoje proizvode. Prodajajo čisto svobodno in brez diktata cen in brez kontrole, temveč se ravnaajo samo po zakonu ponudbe in povpraševanja. Dočim so v državnih tržnicah cene stalne, so v kolhozni tržnicah za 20 do 30 odst. višje kakor v državnih prodajalnah, ker prihaja sem bolj sveže in dobro blago in ker kupujejo tu samo premožnejši ljudje. Pred velikimi prazniki in slavnostmi se dvignejo cene na kolhozniem trgu tudi za 50 odst.

Hranilnice in zastavljalnice

Navadno človek misli, da ni v Rusiji drugega dohodka kakor samo od dela. To je splošno pravilo. Vsak, kdor hoče živeti, mora delati. Mislim, da je to popolnoma pravilno in dobro in da drugače tudi ne bi smelo biti. Delajo moški in ženske, vsi v rodbini. Je pa tudi nekoliko izjem. So hranilnice, v katere se vlaga denar v hranjenje. Tako je vloženi nekaj milijard rubljev. Hranilnice plačujejo obresti ko pri nas, nekaj več ko 4 odst. Vloge se morejo vsak hip dvigniti in niso pod zaščito. Celo rezanje kuponov poznajo v Sovjetski Rusiji, namreč kuponov drž. papirjev, državnih posojil, ki dajejo določeno rento.

Tudi zastavljalnice so. Neki član naše delegacije je hotel poskusiti, kako funkcionira zastavljalnica, pa ji je ponudil svojo kovinsko uro. Ponudili so mu, ko so uro pregledali 50 rubljev. Toda ko je pokazal, da je ta ura tudi zvonila, da je bila budilka, so mu takoj ponudili 250 rubljev.

Zasebna lastnina

Tudi zasebna lastnina je v SSSR. Čl. 10. sovjetske ustave govori o tem, kateri predmeti morejo biti zasebna lastnina. V tem členu se pravi, da je pravica osebne lastnine državljana zajamčena od dohodkov dela in varčevanja za predmete domačega gospodarstva, za pravice udobnosti ter zavarovana tudi pravica dediščine. Posameznik, ki ima velike dohodke (književnik Aleksej Tolstoj ima, kakor pravijo, letno en milijon rubljev dohodkov) si more kupiti avtomobil, da si napravi življenje udobneje. Nikakor pa ne more naložiti svojega denarja v proizvodjalna sredstva, s katerimi bi najel delavce, da bi delali zanj. To je glavna značilnost sistema, ki ni komunističen, je to sistem socializma, državnega socializma, ki še ni gotov, temveč ki se šele izdeluje in ki se še razvija in ki je šele v tretjem letu svoje tretje petletke, ki je torej star šele trinajst let.

To je mnogo premalo časa in zato je naravno, da ljudje, ki prihajajo iz zapadne Evrope in Amerike, krivo sodijo o tem, kar se dogaja v Rusiji. Treba je imeti pred očmi, da gre za težko dediščino iz ruske zgodovine in da gre za postavitev novega sistema državne ureditve.

So pa seveda tudi izjeme v tem oziru. V čem so te izjeme, kaže naslednji primer: Nek član naše delegacije je bil deset let pred vojno v Moskvi, a tri leta za časa revolucije v SSSR. Bil je uradnik v nekem odseku. Nekega dne se je vračal z izleta iz okolice Moskve

ter prinesel z seboj petelina, da ga zakoljejo in spečejo. To je bi takrat velik prestopok proti komunističnemu načelu. Odvzeli so mu petelina in naš prijatelj je dobil tri dni zapora, ki jih je tudi odsedel. Sedaj pa, ko je videl, da se petelini kupujejo in prodajajo na trgih svobodno, se je nemalo začudil. Vse se je ublažilo, spremenilo in postalo drugačno.

Kolhozni sistem

Posebno zanima vse problem kolhozov — vprašanje kmetov. Malo sem od tega videl. Računal sem s tem, da bomo daljši čas ostali v Moskvi, toda zaradi razmer v Evropi smo morali sklenitev trgovinske pogodbe pospešiti, da se vrnemo domov. Uporabili smo za sovjetske razmere nezaslišano tempo ter imeli celo po tri seje na dan. Od kolhozov torej nismo mnogo videli, t. j. mogli smo videti samo kolhoze iz železnice, ko smo potovali po železnici. Videli smo, kako so male parcelice s kmetijskimi hišami nakopičene v središču vasi, okolica pa, kako ima velike komplekse zemlje, enako izorane in posejane. Delali so s traktorji, a videli smo tudi mnoge, ki so delali s plugi, katere so vlekli konji. Videli smo mnogo skromnih in revnih kmetijskih hiš, napravljenih iz zemlje, poleg njih pa v sredi vasi večje stavbe, večja skladišča kolhozov. Videli smo veliko razstavo pridelkov kolhozov, ki je bila res velikanska in ki je pokazala zelo lep pregled dela SSSR v kmetijstvu; iz lastnega opazovanja pa morem reči zelo malo.

Zanimivi so tudi razgovori s politiki SSSR, a tam je vsak politični človek hkrati tudi ekonomist. Iz teh razgovorov sem posnel, da se je poskus ustvaritve kolhozov posrečil. To dokazujejo objektivni rezultati, ker proizvodnja kmetijskih proizvodov ni padla, kmetje ne silijo več v mesta, temveč ostanejo na vasi, da mora sovjetska vlada apelirati na kolhoznike, da pridejo v mesta ter postanejo delavci v tovarnah. To je indirektn dokaz, da je življenje v kolhozih precej stabilizirano.

Glavni vzrok, da pomenijo kolhozi v SSSR uspeh, je v prostranosti sovjetske zemlje. Povprečni kolhoz ima 1550 ha zemlje, poleg tega pa more imeti vsak kolhoznik tudi še 2 do 10 ha lastne zemlje. Pri nas je tako malo zemlje, da ne bi mogli dati kmetovalcem niti toliko zemlje, kolikor dobivajo njih ob hiši, za kolhoze pa sploh ne bi nič ostalo.

Zanimivo je bilo zvedeti, kako je bilo to vprašanje rešeno v krajih, kjer je malo zemlje, zlasti na Krimu in na Kavkazu. Pogovarjal sem se o tem s komisarjem Mikojanom, ki je Armenec in ki pozna te kraje. Dejal je, da se mora v teh krajih voditi gospodarstvo samo na ta način, da se dela čim bolj intenzivno.

Propaganda in prisilni ukrepi

Videli smo tudi nek značilen film. Izdelan je bil na podlagi romana »Vzdignjena brazda«. Film je kazal, kako je vas preživljala kolhoz in kako se je ta ustvarjal. Sovjeti so naobrčili v posebnih težajih 25 tisoč delavcev za organizacijo kolhozov na vaseh. Kmetje so v začetku sprejemali ta prizadevanja z vidnim nezaupanjem. V filmu se je videlo, na kakšen način se je delala propaganda za kolhoze. Kmetje so pritrjevali propagatorjem, na vprašanje pa, če hočejo vstopiti v kolhoz, so ved-

no odgovarjali z ne! Film je pokazal tudi, kako so jih v to prisilili. V akcijo je stopilo tudi strelno orožje. Z revolverji so priganjali ljudi v kolhoze. Nekateri navdušeni sanjači so šli celo tako daleč, da so ustanavljali kolhoze med perutnino. Takih zabavnih prizorov je v tem filmu bilo mnogo. Rusi so se zelo smejali prizorom, ko so žene pretepale moške.

Takšne kolhoze imamo tudi pri nas. Naše premoženjske občine niso nič drugega ko veliki gozdni kolhozi. Vas se pod vplivom kolhozov zelo spreminja. Ne bi mogel reči, da je to tudi vedno najbolje. So tu pojavi, ki so pozitivni, so pa tudi pojavi, ki so negativni. Ne morem reči o tem kaj več, ker nisem videl kolhozov z lastnimi očmi.

Car v gledališču

Nato je govoril dr. Bičanič o neklih političnih pojavih, ki jih je mogel zapaziti na prvi pogled. Pravi, da se je sistem v SSSR konsolidiral in stabiliziral in tisti, ki mislijo, da bi se mogel s carjem ali s pučem odpraviti, se zelo motijo. Zelo značilno je, da car ne pomeni nobenega strašila več za sovjetske voditelje. Videli smo v petih gledaliških igrah, v katerih je car nastopal na odru, včasih slab, včasih tudi dober. To pa ljudi nič več ne razburja. To je za nje daljnja zgodba, ki se nikdar več ne bo ponovila.

Kult vojske

Dr. Bičanič je nato govoril o paradi, ki jo je videl 1. maja na Krasni ploščadi (na Rdečem trgu). Ta slavnost pomeni enega najbolj učinkovitih dogodkov, ki smo jih mogli videti. Videl sem že mnoge manifestacije, toda takšne še nisem videl. Moram priznati, da se velika skrb posveča vojski. Povsod smo videli napise, ki so govorili o kultu vojske in o obrambi domovine. Ta kult se goji v veliki meri. Tako velik je ta kult, da se proslavljajo tudi ruske zmage pred revolucijo, zlasti zmage nad Napoleonom in zmage velikih carskih generalov. Ruska vojska se proslavlja na vsa usta. V vsej državi se vidi, da je vsak državljani pripravljen na obrambo domovine, ne države, ne sistema, temveč ravno domovine. Parada te vojske je dokazala, da je ta vojska dobro izveščana, da je zelo disciplinirana, da je napravila odličen vtis. Vojaki so dobro oblečeni in dobro oboroženi. To sem videl tudi na poti v železnici. Videl sem tudi vojaške, ki so se vračali iz Finske. Videli smo mnogo mehaniziranega orožja, mnogo motorizirane pelote, mnogo motorizirane artiljerije ter velike, močne in velikanske tanke.

Ta moč vojske je zadostno pojasnilo za zunanjo politiko SSSR in za ugled, ki ga uživa SSSR danes v mednarodnem svetu. Spoznali smo, da smo bili glede Finske pod vplivom neke tuje propagande in da smo si ustvarili krivo sliko o sili in učinkovitosti sovjetske vojske. Vsa ta zadeva s Finsko ni bila stvar sovjetske vojske kot celote, temveč samo zadeva leningradskega vojnega okroga. Ta zadeva s Finsko je bila sovjetom zelo neprijetna.

Sovjeti slede v svoji zunanji politiki potom, ki jih je pokazal še Peter Veltki. V tem pogledu je bila glede Finske zavzeta smer prav

STROKOVNI VESTNIK

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA

Naša borba in akcije za zvišanje plač

Osmi teden stavke keramičnih delavcev v
Libojah.

Borba keramičnih delavcev traja kompaktno in solidarno že osmi teden. Po informacijah, ki jih imamo, so bili po šestem tednu stavke nekakšni informativni razgovori med delavskimi zastopniki in vodstvom podjetja. Izkazalo se je, da v tej borbi, ki je bila delavstvu vsiljena, ni več glavni vzrok povišanje mezd in sklenitev kolektivne pogodbe, temveč je vzrok borba za načela. Delavstvo se bori prav za prav za priznanje avtoritete razsodbe državnega sodišča. Ali je dopustno, da sme podjetje delavce kaznovati z odpustom iz službe zato, ker so morali pri sodišču iztožiti svoje prejemke do katerih so bili po kolektivni pogodbi upravičeni in vse intervencije organizacije, da to dosežejo, niso pomagale. Vsakomur je jasno, da te pravice podjetje ne sme imeti.

Pa tudi ta načelna stvar, za katero doprinaša delavstvo tako ogromne žrtve, ni več vzrok za nadaljevanje stavke, ker je podjetje uvidelo, da na tej načelni stvari ne more vztrajati. Edini pravi vzrok za nadaljevanje borbe, od katere delavstvo ne more odstopiti, je sedaj v glavnem še sledeči:

Ker je keramično delavstvo popolnoma solidarno in kompaktno in ker se med njimi ni pojavilo stavkokazev, razen par izjem med neorganiziranimi, je podjetje sprejelo med stavka v delo okrog 15 novih, po večini delavk, iz raznih krajev, ki niso bili pri podjetju preje nikdar zaposleni. Čeprav ti zunanji stavkokazi delavstvu borbe ne morejo pokvariti, ker keramičnega dela ne razumejo in se ga v kratkem času tudi priučiti ne morejo in ima podjetje od dela teh stavkokazov verjetno več škode nego koristi, so sedaj ravno ti na novo sprejeti delavci ovira za sporazum. Delavstvo samo po sebi razumljivo, zahteva, da morajo biti vsi delavci med stavko sprejeti, odpušteni. Ta njihova za-

tako značilna kakor druge smeri ruske zunanje politike. Ljudje govore: »Peter Veliki je bil zelo pameten človek. Ena in dvajset let se je boril za Finsko in prišel samo do Viborga.« Tudi sedaj niso šli Rusi daleč. Peter Veliki je v borbi za Finsko izgubil 1.800.000 ljudi.

Zunanja politika

Ta velika ruska država kaže v svoji zunanji politiki mir ter zavest svoje lastne sile. Vse države gledajo na to, kaj bo rekla Rusija, ona pa je hladna in mirna. Ko smo se vrnili, smo našli v svoji deželi precejšnje razburjenje in nervozo. Ljudje so se zanimali, da bi zvedeli, kakšen posel smo opravili. Bilo je na delu tudi mnogo tujih kuhinj, ki so skušale na najrazličnejše načine pretvoriti in naravnost trditi baš nasprotje onega, kar smo mi pripovedovali prijateljem. Bile so to tendenčne, prozorne in lažnive vesti.

hleva je vsestransko upravičena in utemeljena, poleg tega pa je tudi v interesu podjetja. Mislimo, da je predvsem v korist podjetja, da je v tovarni red in mir, ne pa konflikti, ki bi radi teh delavcev, če bi v tovarni ostali, nastajali. Mi priznavamo tovarniško avtoriteto in delovno disciplino, morajo biti pa odstranjeni vzroki, ki bi to ovirali.

Tak je položaj po dveh mesecih trde in požrtvovalne borbe keramičnih delavcev za svoj življenjski obstoj in svoje pravice. Mislimo, da je dolžnost merodajnih faktorjev, da vsaj po dveh mesecih dopovedo podjetju, da ugotovi upravičenim delavskim zahtevam. Zato, da novi delavci v tovarni niso potrebni, govori tudi dejstvo, ker tovarna izjavlja, da nima mnogo naročil in da bo eventualno primorana obratovati s skrajšanim delovnim časom. Čemu bi bili torej ti med stavko na novo sprejeti delavci v tovarni potrebni?

Razvidno je torej, da je spor možno likvidirati, če seveda niso v ozadju še kaki posebni nameni. Delavstvo pa bo vztrajalo, bilo tako ali drugače, do končne zmage.

STEKLARSKA INDUSTRIJA

Za obrate v Hrastniku in Sv. Križu pri Rog. Slatini je doseženo zvišanje plač:

za delavstvo z dnevnim zaslužkom do 42 din 15 odstotkov,

za delavstvo z dnevnim zaslužkom nad 42 din 10 odstotkov.

Povišek velja v Hrastniku od 12. maja, za obrat Sv. Križ pa od 20. maja.

Steklarna Paračin. Ker se ravnao zaslužki paračinskih steklarjev po zaslužkih v Sloveniji, bodo tudi tamkajšnjim članom povišane plače v isti višini kakor v Hrastniku in Sv. Križu. Če upoštevamo povešček plač iz decembra 1939, so bile mezde v steklarski industriji zvišane slabše plačanim delavcem za 35 odstotkov, boljše plačanim pa za 20 do 25 odstotkov.

KEMIČNA INDUSTRIJA

Tovarna za dušik, Ruše. Drugo mezdno gibanje za zvišanje plač je bilo zaključeno 14. maja. Štirinajstdnevne draginjske doklade se povišajo s 1. majem: samcem od din 100 na din 125, poročenim brez otrok od din 120 na din 150, poročenim z 1 do 3 otroci od din 150 na din 195, poročenim z več kot 3 otroci od din 180 na din 220, vajencem od din 50 na din 60.

V obeh mezdnih gibanjih so bile od decembra povišane mezde povprečno za 34 odstotkov.

Apnenik pri Celju. — Last tovarne za dušik v Rušah. — Mezdno gibanje zaključeno v juniju. Od 1. maja dalje veljajo tudi za apneniške delavce v Celju draginjske doklade v isti višini, kakor za delavce tovarne za dušik v Rušah.

Kemična tovarna, Hrastnik. Prvo mezdno gibanje zaključeno z 12 odstotnim povišanjem. Drugo mezdno gibanje še ni zaključeno. Potek dosedanjih gibanj pa kaže, da bodo od 1. aprila dalje zvišanje meзде za novih 25 odstotkov. Doseženi so tudi plačani dopusti od 3 do 6 dni letno.

Kemična tovarna v Celju. V podjetju »Metalno akcionarsko društvo«, kakor se kemična tovarna sedaj imenuje, zahteva delavstvo ureditev službenega razmerja s kolektivno pogodbo, zvišanje plač in plačane dopuste. Podjetje je ponovno povišalo draginjsko doklado tako, da znaša celotna draginjska doklada sedaj 35 odstotkov. Odklanja pa sklenitev kolektivne pogodbe, vštete draginjskih doklad v temeljne mezde in tudi plačane dopuste. Delavstvo je po posvetovanju borbo za uveljavljanje plačanih dopustov in vštete draginjskih doklad k temeljnimi mezdami v spričo sedanjih razmer odložilo na prikladnejši čas.

Na zadnji poravnalni razpravi 20. t. m. se je poleg draginjske doklade uredilo tudi več stvari, tako v pogledu delovnih oblek, orodja in drugih naturalnih dajatev. Spremenile so se tudi nekatere temeljne mezde v korist delavcev.

Jugotanin, Sevnica. Pri prvem mezdem gibanju v novembru so bile mezde povišane za 50 p na uro. Pri drugem mezdem gibanju v juniju pa so se delavske plače povišale od 1. junija dalje za ponovnih 15 odstotkov.

Kemična tovarna Moste pri Ljubljani. Mezdno gibanje, za katerega je dala pobudo naša podružnica, pa ga je potem zaključila zveza kovinarjev, se je končalo z rezultatom, ki je bil objavljen že zadnjič v delavcu. O čudnem poteku tega mezdne gibanja je izdal obratni zaupnik S. D. S. Z. sodr. Korče posebno okrožnico na delavstvo kemične tovarne. O tem mezdnom gibanju in njega poteku se bo še spregovorilo.

PAPIRNA INDUSTRIJA

Za obrate združenih papirnic Vevče, Goričane, Medvode, je bilo drugo mezdno gibanje končano 8. maja. Dosežena je ponovna draginjska doklada na delavca po din 3 dnevno. Izvršena je ponovna prekatégorizacija nekaterih delavcev v kategorije z višjim zaslužkom. Zaokroženi so urni zaslužki navzgor na 25, 50, 75 in 100 para. Celotna draginjska doklada na dan znese din 7. Doseženi so tudi plačani dopusti od 4 do 6 dni letno. Kolektivna pogodba, ki je bila s strani organizacije odpovedana, ostane nadalje v veljavi.

Vevče

Po vseh krizah, ki jih je vevško delavstvo doživelo skozi zadnjih deset let, to je od leta 1929 dalje, se je tekom letošnjega leta pojavil nov konjunktorni val. Vzroki tega vala so pač mednarodnega značaja, tako vojna kakor tudi prometne težave. Vprašanje je le, kako dolgo bo ta val trajal, z ozirom na mednarodni položaj? Vsekakor pa se je položaj za podjetje z ustanovitvijo kartela mnogo izboljšal, in je verjetno, da se bo kartel na domačem trgu precej dobro uveljavil in bolj zadostil domači potrošnji, ali potrebno bo še dvigniti produkcijo papirja skoro za 50 odstotkov. V ta namen bodo morale slediti nove zaposlitve delavstva. Seveda ne smemo pa misliti, da se to zgodi že jutri.

Spričo tega se tudi v organizacijo pojavlja

se pred vojno. Nastala velika brezposelnost in pomanjkanje med lesnim delavstvom kljub temu da je moško pomočnikov v vojaški službi. Sedaj v poletnem času bo še nekako šlo, kaj bo pa pozimi, ko ne bo potrebne obutve, niti ogreva.

Pohišten mizarji so že več let delali za zalogo, da so potem izdelke prodajali na razstavah, letos je pa tudi to onemogočeno. Prav posebno se to občuti v št. Vidu in ostali ljubljanski okolici. Mizarsko delavstvo mora zaradi tega zapuščati te kraje in poskuša najti drugačno zaposlitev, kar pa je tudi težavno spričo razmer. Tako se zdi, da pride lesno delavstvo ponovno v težak položaj ne samo po mestih, temveč tudi po deželi.

BRIVCI

Ljubljana

Bodoče smernice brivsko-frizerke organizacije.

V zadnjem in predzadnjem članku o položaju brivskih in frizerskih pomočnikov in pomočnic smo nekaj navedli o nas, kar odkriva, da je naše življenje mizerno in težko v vseh ozirih. Dejanski stan nam sam nalaga dolžnost, da se pobrigamo, kako bi se naš položaj uredil brez težjih pretresljajev z našimi poslodavci, da bi bil v splošno korist nas vseh.

Razmere, ki so zavlada v svetu in zaradi katerih je omajan ves življenjski sistem in za vsakega poedinca, otežkoča tudi organizacijsko delo v organizaciji sami. Sedaj smo si priborili finančno samostojnost za Ljubljano, istočasno pa smo dobili tudi možnost, da upostavimo podzvezo za celo Slovenijo.

Naša država se ne nahaja v vojnem metežu, vendar čutimo tudi vso težo vojnega klanja in vsega, kar je s tem v zvezi. Gotovo je, da prizadeva tudi nas, in sicer iz gospodarskega gledišča, ker je odvisno od gospodarskega standarda tudi socialno vprašanje posamezne države. Življenje nalaga dolžnosti vsakemu poedinca, toda vprašanje je, kako bo svojo dolžnost razumel in izvrševal. Tudi mi brivsko-frizerski pomočniki in pomočnice imamo svoje dolžnosti, katere moramo razumeti in izvrševati po svoji vesti kar najboljše. Prvo, kar je nas, se moramo organizirati in strniti v močne vrste ter se s kulturnim in socialnim delom uriti za bodoči svet, kateremu gremo naproti. Priznati moramo, da kljub temu, da smo v zvezi s širokimi sloji ljudstva, smo vendar še nepopolni in lajki v najaktualnejših problemih današnje dobe.

Drugo, kar se od nas zahteva, je treznost in resnost. Že dohodki so nam tako pičlo odmerjeni, da ne moremo kdo ve kako šariti z denarjem, a če še tisti težko prisluženi denar trosimo za pijačo, kajenje in v podobne nepotrebne svrhe, tedaj nas bo čas in dogodki dohitel tako revne in izčrpane, da se ne bomo znali obrniti ne na levo, ne na desno. Resnost nam je neobhodo potrebna. Zavedati se moramo, da za nas ni ugodno, če vidimo, da se nikdo ne zanima za našo usodo in življenje sploh. Kako se bo kdo zanimal za nas, če smo sami brezbrizni ter se sami ne zanimamo in se medsebojno premalo poznamo.

Organizacija si je zastavila svoje smernice, katere bo treba brezpogojno izvesti in sicer 1.) urediti ponovno samostojno brivsko frizersko pomočniško organizacijo v Ljubljani kot strogo strokovno enoto naše stroke, brez kakršnihkoli

političnih naziranj. 2.) Ustanovile se bodo razne sekcije strokovne, kulturne in druge, v katerih se bodo vzgajali funkcionarji za organizacijsko delo, predvsem mlajši. 3.) Z združenjem moštrov je treba takoj stopiti v stike glede ureditve delovnega razmerja, zlasti pa glede plač.

V kolikor nas razmere ne bodo ovirale v tem stremjenju, upamo, da bomo svoj program izvedli na celi črti, prav posebno pa še, če bo med brivsko-frizerskimi pomočniki in pomočnicami zadosten odziv in pojmovanje.

Organizacija brivsko-frizerskih pomočnikov in pomočnic apelira na vse pomočnike in pomočnice, da stopijo v svojo strokovno organizacijo, da jo aktivno podprejo in se v nji udeležujejo vsak po svoji zmožnosti. V naših prostorih v društvenih lokalih dobi vsak potrebne informacije in vsakdo naj prihaja v ta lokal. Pisarna posluje vsak dan razen sobot in praznikov od pol 8. do pol 9. ure zveče. V I. nadstropju Delavske zbornice. Nadejamo se, da bomo z našim delom koristili vsemu brivsko-frizerskemu delavstvu ter ga s tem dvignili na višjo kulturno in moralno stopnjo. **B. Lazič.**

MONOPOLCI

Ljubljana

V tovarno je prispela odredba za izpite za nadglednike in »uradni dodatke«.

Kolikor nam je znano, bodo bodoče nadglednike preizkušalo s poznanjem pravilnikov, o zaščiti delavstva in drugih takih stvarih. Nam je znano, da bi tudi višjim faktorjem ne škodoval tak izpit, toda ne samo pred komisijo, ampak kako naj ga izvaja v praksi v prid delavstva.

Tako se sliši po tovarni, da bodo dobili radni dodatek le oni, katere bo vodstvo posebej priporočilo z ozirom na znanje in ambicioznost. Mi pa vemo, da je po navadi z ambicioznostjo križ, kar to je stvar, ki je v praksi v prid delavstva. K stvari se bomo še oglasili, ko pride stvar v prakso in bomo videli, kaj to pomeni za delavstvo in katere

RUDARJI

Glavna skupščina Glavne bratovske skladnice.

V soboto, dne 8. junija t. l. se je vršila v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani glavna skupščina Glavne bratovske skladnice v Ljubljani, z običajnim dnevnim redom:

Iz poslovnega poročila za leto 1939 je razvidno, da se je število zavarovanih članov v pokojninskem oddelku dvignilo od 12.332 v letu 1938 na 13.797 članov v letu 1939. Prirast je znašal 1.465 ali 11.87 odstotkov. Prispevki zavarovanih članov in podjetij so znašali 16 milijonov 938.363 din. Na pokojninah je bilo izplačanih 17 milijonov 749.674 din. Pri tem nastali primanjkljaj se je kril iz rezervnega sklada. Premožje pokojninske blagajne je znašalo koncem leta 1939 14 milijonov 609.287 din.

Upokojenci: Staroupokojencev je bilo začetkom leta 1939 665, med letom jih je odmrlo 47, tako, da jih je bilo koncem leta še 618. Vseh upokojencev je bilo koncem leta 1939 3161, ali prirastek 102.

V nezgodnem oddelku je bilo zavarovanih koncem leta 1938 13.117 članov, koncem leta

1939 pa 14.653 članov. Prirastek 1.536 ali 11.70 odstotkov. Nezgodnikov je bilo koncem leta 1939 654, to je za 11 več napram prejšnjemu letu. Dohodki so znašali 3 milijone 854.636 din; izdatki 3 milijone 619.766 din; celokupno premoženje nezgodne blagajne pa 5 milijonov 430.981 din.

V bolniškem oddelku je bilo zavarovanih 14.653 aktivnih članov, 1.468 upokojenih članov, 25.920 svojcev aktivnih članov in 2.040 svojcev upokojenih članov. Vsega skupaj torej 44.081 oseb.

Dohodki vseh bolniških blagajn so znašali koncem leta 1939 11 milijonov 622.998 din, izdatki 11 milijonov 719.552 din, čisto premoženje pa 21 milijonov 163.870 din.

Premoženje bivšega Pokojninskega sklada za rudarje je znašalo koncem leta 1939 7 milijonov 264.394 din ter se je zmanjšalo napram letu 1938 za 519.252 din ali 7.14 odstotkov.

K temu poročilu je treba tudi omeniti, da ima delavstvo pri K. I. D. na Jesenicah še poseben pokojninski sklad, iz katerega se daje posebna doklada k pokojnini upokojencev. Dohodki tega sklada so znašali 1 milijon 752.572 din; izdatki 284.445 din; premoženje pa 3 milijone 7.410 din.

V oddelku za brezposelno zavarovanje je bilo dohodkov 1 milijon 359.974 din; izdatkov pa 548.247 din. Premožje 2 milijona 455.062 din.

K točki V. dnevnega reda so bili izvoljeni v upravni odbor za delojemalske strani z liste ZRJ ss. Alič Anton, podpredsednik Trbovlje, Vahtar Alojz Zagorje, Polanc Jože Velenje in za kovinarje pa Džurdžoni Edvard z Jesnic. Ostala dva odbornika sta dobila po 1 JSZ in NSZ. V nadzorstvo: Ravšer Anton Mežica in Kladnik Rudolf Hrastnik. V raziščišče pa Zaman Jože Trbovlje in Gerdej Anton Jesenice.

K točki VI dnevnega reda je predlagala delavska delegacija 1.) Vsi predlogi v zadevi spremembe pravil, iznešeni na glavni skupščini dne 11. junija 1938 in 7. junija 1939 se smatrajo za obnovljene. Na novo pa je bil stavljen predlog za spremembo čl. 73, s katerim se predlaga črtanje zadnjega stavka tega člena.

K točki VII dnevnega reda se je naslovil apel na novo izvoljeno upravo, da posveča največ pažnje na to, da se pokonine staroupokojencev čemprej draginji primerno povišajo.

Iz poslovnega poročila kakor tudi iz poteka glavne skupščine je razvidno, da se obe skupini zastopani v glavnem upravnem odboru zavedata važnosti te socialne ustanove za zavarovanje in že upokojene in je le želeli, da medsebojna uvidevnost ostane še v naprej.

Mezno gibanje rudarjev rudnika Pečovnik.

V torek, dne 11. junija t. l. se je vršila medna razprava za rudarje rudnika Pečovnik v obratni pisarni. Po daljši razpravi so se zastopniki delavstva in predstavnik podjetja sporazumeli na 10 odstotno povišanje vseh temeljnih in akordnih mezd z veljavnostjo od 1. maja dalje. K temu so se profesionistom povišale še temeljne mezde za 2 do 4 din na storjeni ših. S tem pa seveda še ni rečeno, da je delavstvo doseglo to kar je želelo in kar bi obstoječi draginji odgovarjalo. Ali vsekakor priznati se mora lep uspeh, ki se bo še povečal, če bo delavstvo našlo pot v svojo razredno strokovno organizacijo Zvezo rudarjev Jugoslavije.

nov val članstva. Ob tej priliki izražamo iskreno željo, da bi bil ta val ustaljen, da to članstvo mogla vršiti svoje naloge, ki se ji s tem razvojem postavljajo.

In te naloge so: 1.) članstvo je treba jasno poučiti o nalogi in namenu organizacije; 2.) pomen skupnosti v borbi za izboljšanje položaja; 3.) medsebojna skupost in povezanost pri delu v obratu in izven obrata, če hočemo žeti uspehe od svojega dela vsi.

Sodruži in sodružice, vsakdo med vami dovolj jasno čuti posledice današnjega draginjskega vala, ki se vsak dan še stopnjuje, tudi delo v obratu se stopnjuje in z njim dobiček podjetja, in če se vse to lepo stopnjuje, zakaj pa se ne b' še naše plače sporedno stopnjevale. Tudi naše plače se morajo vzpored. stopnjevati. V svrhu, da to dosežemo, nam je potrebna močna organizacija, močna skupnost in povezanost.

Res smo si v letošnjem letu naš položaj že nekoliko izboljšati, tako v mesecu decembru z din 4 draginjske doklade na dan in z delno prekategorizacijo, kar znaša skupno okoli 11 odstotkov, in drugič v mesecu maju z din 3.—dnevno draginjske doklade in z zaokrožitvijo mezd ter zvišanjem dopustov od 3 do 6 dni let., kar znese skupno okroglo 10 odstotkov. Skupaj bi to znašalo 21 odstotkov. Vse to pa nikakor ne odgovarja porastu draginje, ki je po naših meščanskih poročilih narasla za 30 odstotkov. Naše plače pa že tudi pred temi povišanji niso odgovarjale cenam življenjskih potrebščin, za kar se bomo pa morali še pobrigati, če nočemo, da bomo tepeni zaradi svoje brezbriznosti in malomarnosti.

Da bomo mogli biti kos gornjim nalogam, ki se nam stavljajo in, da gremo z duhom časa naprej ter korakamo vzporedno z drugimi vali, je potrebna močna organizacija, močna in enotna volja vsega delavstva ter zaupanje v svoje delo in zmago.

To so današnje naše naloge. Nujno potrebno je, da jih izvršimo. Če jih ne bomo izvršili pravočasno, se utegne to bridko maščevati, ne samo nad funkcionarji, ampak nad vsem delavstvom. Ni so pa to še vse naloge. Naloge, ki nas čakajo v bodoče, pa so še mnogo težje in tudi te bo treba izvršiti!

Zato pa sodruži in sodružice, na delo v organizacijah, v strokovni in kulturni, pripravite se, da boste kos nalogam, ki so pred vami!

Tovarna lepenke v Prevaljah. S 1. aprilom so bile vsemu delavstvu povišane plače za novih 12 odstotkov. S poviškom iz septembra so bile mezde povišane vsega skupaj na 29 odstotkov.

USNJARSKA INDUSTRIJA

V tovarni usnja Pirich v Ptujju so bile v maju kljub pomanjkanju dela in slabi zaposlitvi, povišane plače delavstvu ponovno za 10 odstotkov.

Indus, Ljubljana. Za jermenarski oddelek je bilo v maju doseženo malenkostno zvišanje plač, ki pa porastu draginje še zdaleka ne odgovarjajo.

PIVOVARNA

Pivovarna Union v Ljubljani. Pri drugem meznem gibanju, ki je bilo zaključeno 3. junija, je

dosežena nova draginjska doklada po din 3 dnevno. Skupna draginjska doklada znaša od 1. junija dalje na delavca in delavko na dan din 7, za ženo posebej še din 2 in za vsakega do 18 let starega otroka še posebej po din 1 na dan. Dosežena je tudi 4 mesečna sezijska doklada v višini od 150 do 275 din mesečno. Rezultat obeh meznih gibanj pomeni skupno povišanje plač za okrog 30 odstotkov.

TEKSTILNA INDUSTRIJA

Naša zveza je pokrenila ponovno mezdno gibanje v tovarni Mauthner v Litiji, Sv. Pavel pri Preboldu, Motvoz in platno v Grosupljem ter v večih tekstilnih tovarnah v Kranju in Mariboru.

Rezultati meznih gibanj v tekstilni industriji so vsled preslabe organizacijske moči nezadovoljivi. Nekatere tovarne so povišale mezde od 10 do 20 odstotkov, večina tovaren pa je odpravila delavstvo s poviškom od 25 do 50 para na uro. V nekaterih tekstilnih tovarnah, kjer se zahteva draginji primerno zvišanje plač in sklenitev kolektivne pogodbe, je nastal spor, ki se ga bo reševalo na poravnalnih razpravah.

Na tekstilno delavstvo je izdala naša zveza poseben poziv, da se delavstvo organizira in pokrene odločno borbo za izboljšanje svojega izrednega položaja. Tudi v te' stilni industriji morajo plače nujno slediti višini porastle draginje.

V teku so še mezdna gibanja v nekaterih raznih drugih podjetjih, v katerih imamo našo organizacijo. O rezultatu teh meznih gibanj bomo poročali prihodnjič.

LESNI DELAVCI

Delavstvo tt. Remec na Duplici.

Pred nekaj dnevi je prejelo delavstvo tt. Remec & Co na Duplici od strani podjetja okrožnico, v kateri se trdi, da je storitev premajhna, ter da bi se moral tempo dela pospešiti. Istočasno se v tej okrožnici trdi, da so plače v tem podjetju najvišje, ter urejeno socialno vprašanje delavstva. Mi bi o tem mogli izdati še bolj obširno okrožnico, seveda pa bi prikazali ravno nasprotno.

Ko so se sestali predstavniki na skupni seji po izdanju te okrožnice, se je moglo ugotoviti, da so še vedno plače tako nizke, da niti ne odgovarjajo predpisanim minimalnim mezdnam, kaj šele da bi bilo rešeno socialno vprašanje. Podjetje je skozi več let zniževalo plače kar na debelo, kljub temu ni prišlo na zeleno vejo.

Podjetje je že več let pod prisilno upravo, vendar je kljub temu, da se je v njem poizkušalo z raznimi inozemskimi strokovnjaki in z velikim štabom uradništva, s preizkuševanjem delavstva potom nekoga »psihijatra«, še vedno odvisno od milosti Zadružne gospodarske banke. Priznamo, da je uvidevnost upravitelja poleg delavstva edina, ki stremi za tem, da se podjetje reši velikih bančnih obresti. Vendar pa moramo takoj dostaviti, da so plače še daleč za plačami drugih podjetij.

Sedaj je zopet v podjetju nov strokovnjak, računa ure in minute ter študira, da bi iz lesnih odpadkov napravil cekine, iz delavcev in delavk pa moderne robote, ki se celo v zelo iznajdljivi Ameriki niso obnesli. Kljub vsem iz-

najdbam morajo v obratu delati živi roboti, — delavci.

V okrožnici se celo navaja trajnost službovanja za pridne delavce. Mi pa dobro vemo, da, dokler je delavec mlad in da iz sebe vso energijo, se ga upošteva, ko pa je starejši, se pa vedno najde vzrok, da se ga iznebi. Mi smo tega mnenja, da je treba dati delavcu primerno plačo, da zamore zadostiti življenjskim potrebam zase in za rodbino, pa bo priden in ne bo treba preiskovalnih strokovnjakov in ne nepotrebnih okrožnic. Čast, komur čast!

Lesno delavstvo Kočevje.

Že parkrat smo poročali v naših strokovnih listih o položaju lesnega delavstva v Kočevju in o razmerah, ki vladajo pri tukajšnjih podjetjih. Delavstvo je stalo do pred kratkim izven organizacije, zato tudi ni bilo nikogar, ki bi se bil zavzel zanje. Razmere, ki so vladale v nekaterih podjetjih, ki so neznosne ter je bila nujna potreba, da se urede na znosen način in primerne potrebam delavstva. Čim smo upostavili organizacijo Zveze lesnih delavcev, smo takoj pokrenili akcijo za popljšanje teh razmer. Iz početka je šlo trdo, ker se poslodavci niso hoteli razgovarjati z legalnimi predstavniki. Primorani smo bili poslužiti se zakonitih predpisov ter se je končno vršila na sreskem načelstvu mezdna razprava. Delavstvo je stavilo potom organizacije zahtevo po zvišanju plač, ureditvi delovnega časa ter izvajanju ostalih določb zakonodaje.

Podjetje Branko Jošt, ki zaposluje nad 50 delavcev, se je prvotno upiralo povišanju in sploh razgovorom, vendar se je na razpravi dosegel sporazum, da se plače delavstvu zvišajo za 50 para na uro, da se prekliche odpoved vsem odpuščenim delavcem, prizna organizacijo in delavske zaupnike v podjetju. Delovni čas se uredi tako, da bo odmerjen na 10 ur s tajnim glasovanjem delavstva za dobo 3 mesecev.

Podjetje, ki je mlado in še ne popolnoma urejeno, bo pač moralo računati tudi s tem, da se prilagodi zahtevam delavstva, ker je gotovo, če bo delavstvo zadovoljno, da bo imelo podjetje tudi večje koristi. Dolžnost delavstva pa je, da se strne v organizacijo in da se potom nje čuvajo pridobljene pravice.

Lesno delavstvo ponovno v krizi.

Lesno delavstvo je po vojnem času v naših krajih večkrat doživelo težko preizkušnjo, prav posebno v dobi sankcij, zaradi katerih je bilo več let brezposelno in popolnoma izčrpano. Sedaj prihaja nova preizkušnja. Podjetniki odpuščajo delavstvo v velikem številu ker je zopet zmanjšan, odnosno skoraj popolnoma ustavljen izvoz. Lesno delavstvo s težkim srcem pričakuje, kaj mu prinese bodočnost. Zaveda se, da so časi težki in resni, vendar bo treba najti iz zagate izhodišče. Predvsem grozi velika nezaposlenost v onih tovarnah in obratih, ki so izdelovali polfabrikate za Anglijo, Egipt in druge kraje, ker je sedaj izvoz v te kraje nenkrat prenehal. Nekatera podjetja so zaenkrat skrajšala delovni čas, nekatera pa so bila primorana delavstvo odpustiti.

Mizarsko delavstvo se nahaja istotako v težkem položaju. Večjih stavbnih del je malo, pohištva pa se ne naročajo v takšni meri kot so

Iz socialne politike

Minimalne mezde za osebe v gostilnah in kavarneh.

Zastopniki delojemalcev in delodajalcev te stroke v Sloveniji so izdelali sporazumno predlog za določitev minimalnih mezd v tej stroki. Na osnovi tega predloga je podpisal ban dravske banovine uredbo o minimalnih mezdah ugotoviteljskega osebja v dravski banovini. Po tej uredbi so razdeljene vse gostilne in kavarne v banovini v dve kategoriji.

Za kvalificirane delavce je določena minimalna mezda 3,75, 3,25 in 3 din na uro, za nekvalificirane pa 2,50 in 3 din na uro.

Hrana se računa v obratih 1 kategor. z 12 din v obratih druge kategorije z 10 din, stanovanje pa s 3 oziroma 2 din na dan.

V obratih, v katerih se plačuje napitnina, dobi delavci mesto mezde mesečni pavšal in hrano.

Anketa o položaju rudarskih staroupokojencev, ki se je vršila v začetku tega meseca v Ljubljani, je ugotovila: da je v Sloveniji 1509 pokojencev, ki dobivajo pokojnine še po starih pravilih.

Pokojnine teh rudarjev znašajo od 12 do 75 din na mesec. Poleg te pokojnine prejemajo ti vpokojenci še draginjsko doklado od 12 do 150 din na mesec. Le par vpokojencev prejema več kakor 200 din pokojnine in draginjske doklade na mesec.

Stalno naraščajoča draginja je te vpokojence posebno težko prizadela. Delavski predstavniki so predložili na anketi, naj se poviša v vidu prve pomoči upokojencem draginjska doklada za 50 odstotkov. To povišanje bi znašalo okrog 1,6 milijona dinarjev letno. Ta sredstva bi morala zbrati Glavna bratovska skladnica, banovina in rudarska podjetja. Za kasneje bi bilo potrebno, da bi se izenačili stari upokojenci z novimi. Te penzije se gibljejo od 70 do 800 din. Tudi te penzije so po večini majhne. Ob stalno rastoči draginji se bodo morale povišati tudi te rente, kakor predvideva to pravilnik o bratovskih skladnicah.

V tobačni tovarni v Ljubljani je stanje zaposlenih delavcev ponovno občutno padlo. Zdaj je zaposlenih v tej veliki tovarni, ki je zaposlovala pred dvajsetimi leti okrog 2000 delavcev, komaj tretjina tega števila. To je povzročilo poleg racionalizacije obratovanja prenašanje posrednih del v druge tovarne v državi. Tako so odvzeli lani tej tovarni skoro povsem fabrikacijo cigar, za katere se potrebuje mnogo delavcev.

Ako se ima pred očmi to stanje, je treba imeti pred očmi, da se v dravski banovini ne goji tobaka in da so zaslužki pri fabrikaciji edina protidajatev, ki jo daje monopolska uprava prebivalstvu dravske banovine. Protidajatev, ki jih dobivamo od monopolske uprave v naši banovini, so sorazmerno manjše, kakor je odstotek prebivalstva Slovenije. Še bolj pa zaostajajo za odstotkom, s katerim je udeležena Slovenija pri potrošnji tobačnih izdelkov.

Položaj v tekstilni industriji.

V mesecu aprilu so bili nakupi surovega bombaža

zopet tako veliki, da se bo lahko pridelalo doma več preje kakor običajno. To bi odtehalo do neke mere odpadek pri uvozu bombažev preje. Z vstopom Italije v vojno so nastale za tekstilno industrijo nove velike težave. Sedaj bomo bombaž le težko uvažali. V kolikor pa bi ga sicer še lahko, ga bomo težko plačevali, ker bomo v zapadne države le malo izvažali.

Tekstilna industrija zahteva, da bi se poskušalo doseči povečanje uvoza surovega bombaža iz Sovjetske Rusije. Tudi to bo šlo najbrž težko. Sovjetska Rusija je sicer velik proizvajalec bombaža. A ona je s svojimi 180 milijoni prebivalcev tudi velik potrošnik bombaža.

Gibanje draginje.

Narodna banka je izdala svoj indeks cen za 1. maj. Po njenem indeksu se je povzpela draginja od septembra 1938 od 87,9 točk na 112,3 točke. V odstotkih je narasla draginja po tem indeksu od začetka vojne za 28,4 odstotke.

V teku je akcija za povišanje cen mesu, znatno se je podražilo olje, za stari krompir se plačuje v Ljubljani neverjetno visoka cena 3 din za kg.

Oblastvena kontrola je proti naraščanju draginje brez učinka.

Vse se vprašuje s strahom, kam nas to vodi?

Beležke

Romunska proizvodnja nafte.

Vstop Italije v vojno je postavil romunsko petrolejsko industrijo pred nove probleme. Veliki francoski in angleški odjemalci so zaenkrat samo sporočili, naj naročene pošiljke zadržijo, dokler ne dobe novih navodil. Prevoz od Anglije in Francije naročene nafte skozi Sredozemsko morje je postal skoraj nemogoč. Z druge strani bi Nemčija in Italija rade nakupile večje količine romunske nafte in baje velike družbe, ki so doslej dobavljale samo zaveznikom, skušajo priti v stik z Nemčijo in Italijo. Zavezniki morajo naročeno nafto ali dati prevoziti na Bližnji vzhod, v Sirijo, ali pa jo pustiti v Romuniji, da je ne moreta nakupiti Nemčija in Italija.

Romunske petrolejske družbe ne smejo same znižati produkcije, temveč morajo za to imeti dovoljenje državnega petrolejskega odbora. Ta odbor pa gotovo dovoljenja ne bo dal, ker mora Romunija s svojim petrolejem nakupiti potrebno orožje za svojo obrambo. Pred vstopom Italije v vojno je šla nekako polovica romunske nafte skozi Sredozemsko morje v zavezniške države. Po železnici more Romunija izvoziti samo 200.000 ton nafte, ker nima več potrebnih vagonov. Če bi se pa zgradil petrolejski vod ob Donavi navzgor, bi to omogočilo izvoz nadaljnjih 150 tisoč ton mesečno v Nemčijo in Italijo, če bi romunska vlada to dovolila. Z vsaj

začasnim zaprtjem zapadnega trga se pričakuje povečanje nemške in italijanske kvote, če zavezniki v najkrajšem času ne izvedejo novih nakupov in dajo nafto prepeljati v Sirijo. Romunija je pred kratkim sklenila dogovor s Turčijo, da ji proda 90.000 ton nafte, in sicer 26.000 ton še junija, 44.000 ton julija in avgusta in ostalo septembra.

Njujorska oblačilna industrija.

Oblačilna industrija je najvažnejša industrija New Yorka. V mestu je 7000 tovarn raznih oblačilnih strok z 200.000 delavci. Od celotnega prometa v tej industriji v USA, ki znaša preko 3 milijarde na leto, odpade na New York 1,2 milijarde. Zanimiv je hitri porast oblačilne industrije po iznajdbi šivalnega stroja sredi prošlega stoletja. Medtem ko je znašala vrednost oblačilne stroke 1860. l. samo 7 milijonov dol., je narasla že 1880 na 30 milijonov, 1890. okoli 70 milijonov in 1900. že na 170 milijonov dolarjev.

Zelo mnogo delavcev v tej stroki je slovanskih vseljencev. Obrati so po večini majhni, specializirani. Njujorska industrija porabi za 133 milijonov vrednosti kožuhovine (85% vse USA), za 9 milijonov umetnih cvetic in za 2 milijona perja. Po strokah odpade na delovne in športne obleke 6.000.000 dolarjev, na otroške obleke 48 milijonov, na moške in deške obleke 208 milijonov, na pletenine 33 milijonov, na damske klobuke in modne predmete 49 milijonov, domače obleke, predpasnike in uniforme 17 milijonov, daleko največ. pa odpade na ženske obleke — do 332 milijonov od 462 milijonov za vso USA. Vendar se oblačilna industrija izseljuje iz New Yorka. Medtem ko je padla vrednost oblačilne industrije v vsej USA za 18%, je padla v New Yorku s amem za 37%.

Ali vam je znano,

...da je v navadnem torpedu približno 250 kg eksploziva.

...da obkroži radiotelegrafski znak zemljo v sedminki sekunde.

...da sta sova in papiga edini ptici, ki med spanjem ne stisneta kljuna med perje.

...da lahko žejna kamela v šestih minutah popije 70 litrov vode.

...da pajkova mreža, ki meri 6396 metrov, tehta le 6 centigramov, 4 miligrami in 6 desetini miligrama.

...da so našli v nekem rimskem sarkofagu v Speierju (Nemčija) vino, ki je bilo staro 1700 let.

...da ima 63,1 odstotek prebivalcev Sovjetske Unije manj kot 25 let.

...da živijo v Kamerunu sloni palčki, ki lahko zrastejo samo 87 cm visoko. Njihova okla so dolga le 20 cm in težka po 3 kg.

...da ima Španija po najnovjšem ljudskem štetju 26 milijonov prebivalcev.

...da zna 81,2 odstotka prebivalcev Sovjetske Unije pisati in čitati, 13.000.000 ima srednješolsko izobrazbo, preko 1.000.000 pa višješolsko (akademsko) izobrazbo.